ZAKŁAD
ELEKTRONICZNO-MECHANICZNY
„MERA-ZEM"
w Nasielsku

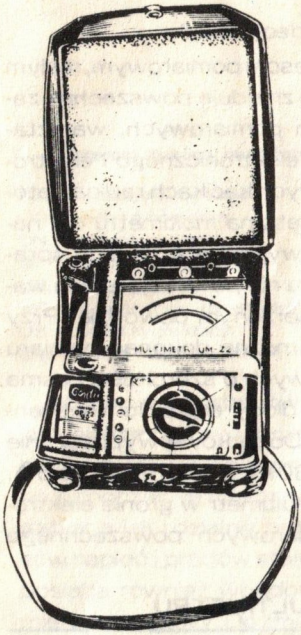

MULTIMETR ANALOGOWY TYPU UM-Z2

Instrukcja
eksploatacji

1. PRZEZNACZENIE MULTIMETRU

Multimetr analogowy typu UM-Z2 przeznaczony jest do pomiarów:

- napięcia stałego i przemiennego
- prądu stałego i przemiennego
- rezystancji
- poziomu przenoszenia w decybelach.

Multimetr dzięki wielu zakresom pomiarowym, małym wymiarom, prostej obsłudze znajduje powszechne zastosowanie w laboratoriach pomiarowych, warsztatach naprawczych sprzętu elektronicznego i elektrotechnicznego oraz w domowych kącikach radioamatora. Duża rezystancja wewnętrzna multimetru dla napięć stałych i przemiennych wynosząca 10 kΩ/V sprawia, że dołączenie multimetru nie powoduje zmian warunków elektrycznych w mierzonym obwodzie. Przy pomocy multimetru UM-Z2 można dokonać pomiaru elementów półprzewodnikowych o szerokości pasma zabronionego do 3 eV (np. diody elektroluminescencyjne, wskaźniki cyfrowe). Dodatkowe wyposażenie umożliwia pomiar napięć do 30 kV oraz prądów do 5 A. Powyższe zalety stawiają multimetr w gronie elektronicznych przyrządów pomiarowych powszechnego użytku.

2. BUDOWA MULTIMETRU

Schemat blokowy multimetru analogowego typu UM-Z2 jest przedstawiony na rys. 1.

O charakterze pomiaru decyduje wejście układu – odrębne dla pomiaru prądu i odrębne dla pomiaru napięcia oraz pomiaru rezystancji i poziomu w decybelach.

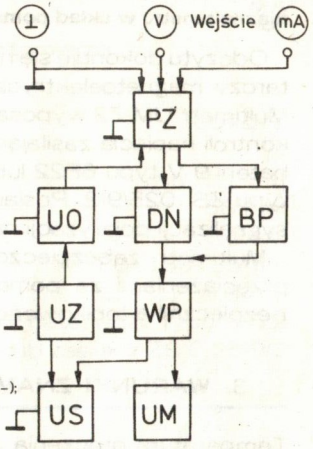

Rys. 1
Schemat blokowy multimetru

PZ – przełącznik zakresów;
UO – układ omomierza;
DN – dzielnik napięcia;
BP – boczniki prądowe;
UZ – układ zasilania;
WP – wzmacniacz (przetwornik ~/–);
US – układ sygnalizacji;
UM – ustrój magnetoelektryczny

Jednym z podstawowych podzespołów multimetru jest elektroniczny wzmacniacz pomiarowy oparty w swojej budowie na wzmacniaczu operacyjnym. Pełni on jednocześnie rolę przetwornika ~/– przez co dzielnik napięcia jak i dzielnik prądowy jest wspólny dla zakresów napięć i prądów stałych i przemiennych. Multimetr posiada również wbudowany czterozakresowy omomierz szeregowy. Do zmiany zakresów służy podwójny zespolony przełącznik obrotowy charakteryzujący się w swojej konstrukcji tym, że w jednym jego położeniu

nastawiony jest jednocześnie bocznik zakresu prądowego i odpowiadający mu wielkością zakresu dzielnik napięcia.

O pomiarze prądu bądź napięcia decyduje sposób włączenia multimetru w układ pomiarowy.

Odczytu dokonuje się na jednej z czterech podziałek tarczy magnetoelektrycznego ustroju pomiarowego. Multimetr UM-Z2 wyposażony jest w układ optycznej kontroli napięcia zasilającego pochodzącego z jednej baterii 9 V typu 6F22 lub z zasilacza sieciowego, np. typu ZS. 025/9/2. Posiada również układ optycznej sygnalizacji polaryzacji napięcia i kierunku prądu.

Multimetr zabezpieczony jest przed chwilowymi przeciążeniami za pomocą układu diodowego oraz bezpiecznika topikowego.

3. WARUNKI ZNAMIONOWE ODNIESIENIA

Temperatura otoczenia	+20°C±2°C
Wilgotność otaczającego powietrza	do 80%
Częstotliwość mierzonego prądu lub napięcia	45 ÷ 65 Hz
Ustawienie multimetru przy pracy	- poziome

4. DANE TECHNICZNE

Klasa dokładności:	
- przy pomiarze napięć i prądów stałych	2,5

- przy pomiarze wartości skutecznej napięć i prądów przemiennych 2,5
- przy pomiarze rezystancji 2,5
- przy pomiarze poziomu przenoszenia w decybelach 2,5

Rezystancja wewnętrzna woltomierza:

- dla zakresów od 0,05 V do 15 V ..... 100 kΩ/V
- dla zakresów powyżej 15 V ..... min. 1,1 MΩ

Długość podziałki 0–5 ..... 58 mm
Napięcie probiercze ..... 2 kV
Wymiary gabarytowe ..... 80×130×35 mm
Masa ..... 0,34 kg
Zasilanie ..... 1 bateria 9V typu 6F22 lub zasilacz ZS.0,25/9/2

Zakresy pomiarowe

- Zakresy pomiarowe napięcia stałego i przemiennego:

0,05 V; 0,15 V; 1,5 V; 5 V; 15 V; 50 V; 150 V; 500 V

- Zakresy pomiarowe prądu stałego i przemiennego:

15 μA; 0,05 mA; 0,15 mA; 0,5 mA; 1,5 mA; 5 mA; 15 mA; 50 mA; 150 mA; 500 mA

- Zakres użytkowych częstotliwości:

Błąd dodatkowy przy pomiarach napięć i prądów przemiennych o częstotliwości różnej od znamionowej nie przekracza 2,5% górnej granicy zakresu pomiarowego, jeśli częstotliwość mieści się w zakresie podanym w tablicy 1.

Tablica 1

Zakresy pomiarowe	Zakres użytkowy częstotliwości (Hz)
0...50 mV	20...**45...65**...1500
0...150 mV	20...**45...65**...1500
0...500 mV	20...**45...65**...1500
0...1,5 V	20...**45...65**...1500
0...5 V	20...**45...65**...1500
0...15 V	20...**45...65**...1500
0...50 V	20...**45...65**...1500
0...150 V	20...**45...65**...1500
0...500 V	20...**45...65**...1500
0...15 μA	20...**45...65**...1500
0...50 μA	20...**45...65**...1500
0...150 μA	20...**45...65**...1500
0...500 μA	20...**45...65**...1500
0...1,5 mA	20...**45...65**...1500
0...5 mA	20...**45...65**...1500
0...15 mA	20...**45...65**...1500
0...50 mA	20...**45...65**...1500
0...150 mA	20...**45...65**...1500
0...500 mA	20...**45...65**...1500

- Zakresy pomiarowe poziomu przenoszenia w dB:

Tablica 2

Pozycja przełącznika	Zakres pomiarowy
0,05 V	–50...–24 dB
0,15 V	–40...–14 dB
0,5 V	–30...–4 dB
1,5 V	–20...+6 dB
5 V	–10...+16 dB
15 V	0...+26 dB
50 V	+10...+36 dB
150 V	+20...+46 dB
500 V	+30...+56 dB

- Zakres użytkowy temperatury otoczenia +10 ÷ +40°C.

- Zakresy pomiarowe rezystancji:

Tablica 3

Oznaczenie zakresu	Zakres pomiaru rezystancji	Wartość rezystancji na środku podziałki	Napięcie pomiarowe	Prąd pomiarowy
×100 kΩ	0 ÷ 10 MΩ	350 kΩ	≦ 3,5 V	≦ 10 μA
×10 kΩ	0 ÷ 1 MΩ	35 kΩ	≦ 3,5 V	≦ 100 μA
×1 kΩ	0 ÷ 100 kΩ	3,5 kΩ	≦ 3,5 V	≦ 1 mA
×100 Ω	0 ÷ 10 kΩ	350 Ω	≦ 3,5 V	≦ 10 mA

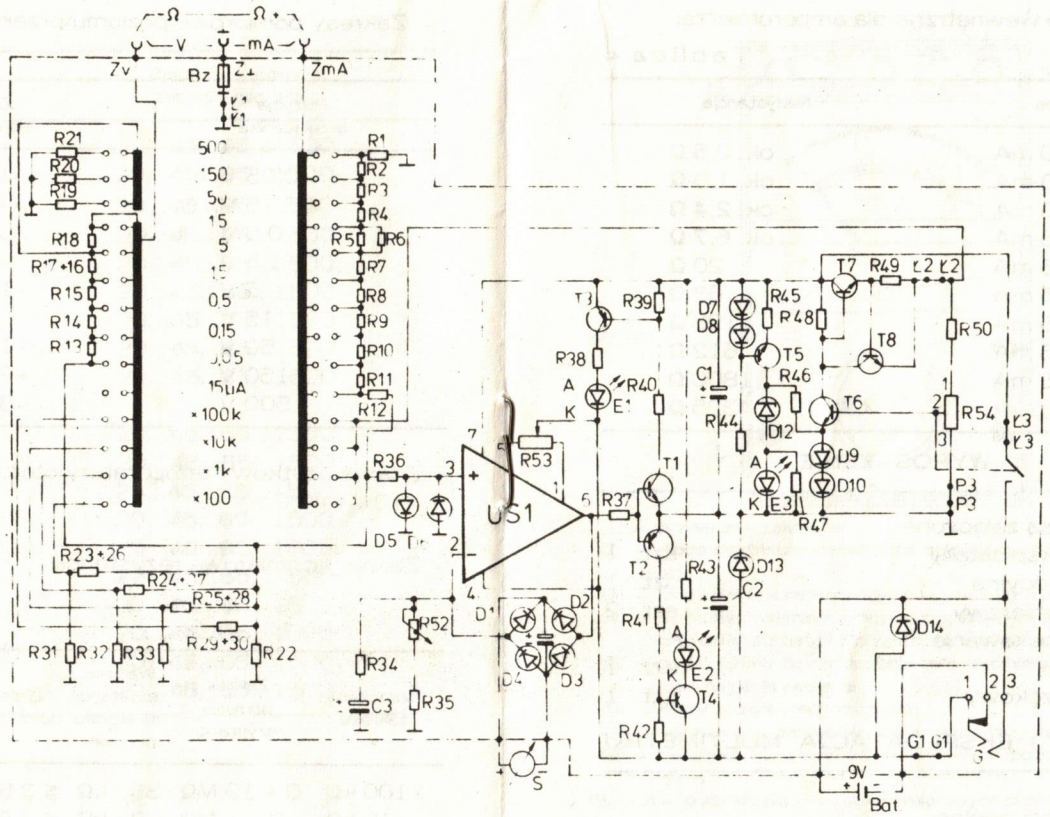
Ω
Ω +
V
mA
Zv
Rz
Z+
ZmA
K1
K1
R21
R20
R18
R17÷16
R15
R14
R13
500
150
50
15
5
1.5
0.5
0.15
0.05
15uA
×100k
×10k
×1k
×100
R1
R2
R3
R4
R5
R6
R7
R8
R9
R10
R11
R12
R36
D5
R23÷26
R24÷27
R25÷28
R29÷30
R31
R32
R33
R22
R34
C3
R35
R52
R53
US1
D1
D2
D3
D4
T3
R39
R38
A
K
E1
R40
T1
R37
T2
R43
D13
C2
R41
A
K
E2
T4
R42
S
D7
D8
R45
R48
T5
C1
R44
R46
D12
A
K
E3
R47
T7
R49
K2
K2
T8
R50
T6
D9
D10
R54
K3
K3
P3
P3
D14
1
2
3
G1
G1
9V
Bat

Rys. 2

- Rezystancja wewnętrzna dla amperomierza:

Tablica 4

Zakres	Rezystancja
500 mA	ok. 0,6 Ω
150 mA	ok. 1,0 Ω
50 mA	ok. 2,4 Ω
15 mA	ok. 6,7 Ω
5 mA	20 Ω
1,5 mA	63 Ω
0,5 mA	198 Ω
0,15 mA	612 Ω
0,05 mA	1800 Ω
15 μA	4325 Ω

5. WYPOSAŻENIE

Do multimetru są załączone:

- instrukcja eksploatacji szt. 1
- karta gwarancyjna szt. 1
- przewód pomiarowy szt. 2
- futerał lub opakowanie styropianowe szt. 1
- uchwyt szczękowy szt. 1

6. OBSŁUGA I EKSPLOATACJA MULTIMETRU

6.1. Wiadomości ogólne

Rozmieszczenie ważniejszych elementów jest przedstawione na rysunku obok.

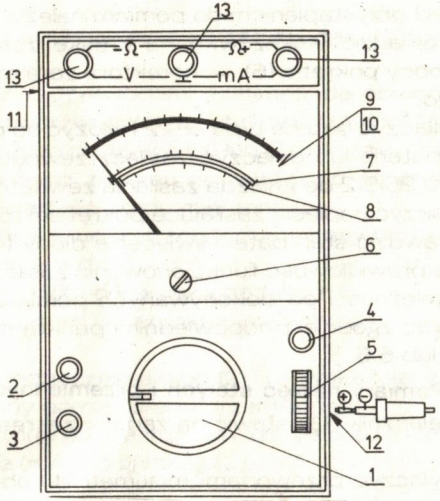

Rys. 3

(1) – przełącznik zakresów
(2) – dioda elektroluminescencyjna sygnalizująca polaryzację dodatnią
(3) – dioda elektroluminescencyjna sygnalizująca polaryzację ujemną
(4) – dioda elektroluminescencyjna sygnalizująca poprawność napięcia zasilania z baterii lub zasilacza zewnętrznego
(5) – potencjometr do nastawiania zera omomierza wraz z wyłącznikiem napięcia zasilania
(6) – korektor zera mechanicznego
(7) – podziałka dla zakresów pomiarowych rezystancji
(8) – podziałka dla zakresów pomiarowych poziomu przenoszenia w dB
(9), (10) – podziałki dla zakresów pomiarowych prądów i napięć stałych i przemiennych
(11) – pojemnik na baterię 9 V typu 6F22
(12) – gniazdo zewnętrznego zasilania = 9V i wtyczka zasilacza z zaznaczoną prawidłową polaryzacją napięcia
(13) – pomiarowe gniazda wtykowe

6.2. Przygotowanie miernika do pomiarów

Przed przystąpieniem do pomiaru należy:

- Sprowadzić wskazówkę na kreskę zerową przy pomocy pokrętła (6) – korektora zera mechanicznego.
- Podłączyć baterię typu 6F22 i włożyć do pojemnika na baterię lub dołączyć zasilacz zewnętrzny typu ZS.0,25/9/2 do gniazda zasilania zewnętrznego.
- Załączyć napięcie zasilające pokrętłem (5).
- Sprawdzić stan baterii-świecenie diody (4) sygnalizuje prawidłowość funkcjonowania zasilania.
- W zależności od dokonywanych pomiarów postępować zgodnie z odpowiednimi punktami 6.3. 6.4. 6.5 lub 6.6.

6.3. Pomiary napięć stałych i przemiennych

- Przełącznik (1) ustawić na żądany zakres pomiarowy.
- Przyłączyć przewodami multimetr do obwodu badanego poprzez gniazda wtykowe (⏚) i (V).
- Odczytać na podziałce (9) lub (10) (w zależności od nastawianego zakresu pomiarowego na przełączniku (1) wartość napięcia mierzonego.
- Odczytać polaryzację napięcia wskazywaną przez świecenie jednej z diod:

dioda (2) – polaryzacja dodatnia ⊕,
dioda (3) – polaryzacja ujemna ⊖,
świecenie jednoczesne diod (2) i (3) wskazuje, na pomiar napięcia przemiennego.

Za dodatnią polaryzację napięcia mierzonego uważa się taką, że gniazdo (V) ma potencjał dodatni względem gniazda masy (⏚).

6.4. Pomiar prądów stałych i przemiennych

- Przełącznik (1) ustawić na żądany zakres pomiarowy.
- Przyłączyć przewodami multimetr do obwodu badanego poprzez gniazda wtykowe (⊥) i (mA).
- Odczytać na podziałce (9) lub (10) w zależności od nastawionego zakresu pomiarowego na przełączniku (1) wartość prądu mierzonego.
- Odczytać kierunek prądu wskazywany przez świecenie jednej z diod:

dioda (2) – prąd o kierunku dodatnim ⊕,
dioda (3) – prąd o kierunku ujemnym ⊖,

świecenie jednoczesne diod (2) i (3) wskazuje, że jest dokonywany pomiar prądu przemiennego.

Za dodatni prąd mierzony uważa się prąd o kierunku od gniazda (mA) do gniazda (⊥).

6.5. Pomiar rezystancji

- Przełącznik zakresów (1) ustawić na odpowiedni zakres pomiarowy.
- Przewody pomiarowe włożyć do gniazd wtykowych (–Ω) i (Ω+).
- Zewrzeć końcówki przewodów pomiarowych.
- Pokrętłem (5) doprowadzić wskazówkę na kreskę „0" podziałki (7).
- Rozewrzeć końcówki przewodów pomiarowych i przyłączyć je do badanego rezystora.
- Wynik odczytać z podziałki (7) mnożąc przez wskaźnik zakresu.

Przy pomiarach złącz tranzystorowych należy używać zakresu x 1 kΩ lub x 10 kΩ.

Na zakresie x 100 Ω dokonywać pomiarów krótkotrwałych ze względu na zwiększony pobór z baterii.

6.6. Pomiar poziomu przenoszenia

- Przełącznik zakresów (1) ustawić na odpowiedni zakres pomiarowy.
- Przyłączyć multimetr do obwodu badanego poprzez gniazda wtykowe (⊥) i (V).
- Wynik pomiaru stanowi suma wartości odczytanej z podziałki (8) oraz ilości dB odpowiadającej danemu zakresowi.

Poziomowi 0 dB odpowiada moc 1 mW wydzielona na rezystancji 600 Ω.

7. SPIS ELEMENTÓW

R1	0,2 Ω	
R2	0,433 Ω	
R3	1,37 Ω	
R4	4,33 Ω	
R5, R6	27,4 Ω	MFR-0,125W-0,5%
R7	43,2 Ω	MFR-0,125W-0,5%
R8	137 Ω	MFR-0,125W-0,5%
R9	432 Ω	MFR-0,125W-0,5%
R10	1,37 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R11	4,32 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R12	3,65 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R13	10,9 kΩ	MFR-0,125W-0,5%

R14	34,4 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R15	109 kΩ	MFR-0,25W-0,5%
R16	320 kΩ	MFR-0,5W-0,5%
R17, R37	22 kΩ	MFR-0,25W-5%
R18	1,09 MΩ	MFR-1W-0,5%
R19	158 kΩ	MFR-0,5W-0,5%
R20	37,9 kΩ	MFR-0,25W-0,5%
R21	11,1 kΩ	MFR-0,25W-0,5%
R22	10,9 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R23, R24, R25, R29	150 kΩ	MFR-0,25W-0,5%
R26, R27, R28	301 kΩ	MFR-0,5W-0,5%
R30	291 kΩ	MFR-0,5W-0,5%
R31	348 Ω	MFR-0,125W-0,5%
R32	3,52 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R33	38,8 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R34	11,1 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R35	1,21 kΩ	MFR-0,125W-0,5%
R36,R48	4,7 kΩ	RWC-0,125W-5%
R38, R43	3,9 kΩ	RWC-0,125W-5%
R39,R42	39 kΩ	RWC-0,125W-5%
R10, R41	56 kΩ	RWC-0,125W-5%
R44	4,3 kΩ	RWC-0,125W-5%
R45	150 Ω	RWC-0,125W-5%
R46	2 kΩ	RWC-0,125W-5%
R47	1,6 kΩ	RWC-0,125W-5%
R49	15 Ω	RWC-0,125W-5%
R50	7,5 kΩ	RWC-0,125W-5%
R51	2,5 kΩ	PKd400-0,1W potencjometr
R52	250 Ω	PKd400-0,1W potencjometr

R53	10 kΩ	PKd400-0,1W potencjometr
E1 E2, E3		CQP441 dioda elektroluminescencyjna
C1,C2, C3		KE-rodz. 04/U. typ 2-2,2 μF/25V kondensator elektrolit.
C4		KE-rodz. 04/U, typ 2-4,7 μF/16V kondensator elektrolit.
D1, D2, D3, D4		Dioda BAYP 95
D5 ÷ D11		Dioda BAVP 17
D12, D13		Dioda Zenera BZP 683 C3V3
D14		Dioda BYP401-50
T1,T4 T6,T7 T8		Tranzystor BC 148 B lub C
T2, T3, T5		Tranzystor BC 158 B lub C
US1		Układ scalony ULY 7741
Bz		Bezpiecznik topikowy W-TA-500 mA/250V

Producent-dystrybutor:

ZAKŁAD ELEKTRONICZNO-MECHANICZNY
„MERA-ZEM"
06-130 NASIELSK
UL. ELEKTRONOWA 1
TELEKS 813275 TELEFON 12-221

WEMA - 25 000+50 - 806/86/F - 590/86